

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.II.37.442/2009/12.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Kajtár Takács Hegymegi-Barakonyi Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hegymegi-Barakonyi Zoltán ügyvéd (Budapest) által képviselt Magyar Államvasutak Zrt. (Budapest) felperesnek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (Budapest) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt a Fővárosi Bíróságon 7.K. 34.364/2006. számon indított perében a Fővárosi Ítéltábla 2009. február 18. napján kelt 2.Kf. 27.165/2008/14. számú jogerős ítélete ellen az alperes által 22. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem és a felperes által Kfv. 3. sorszám alatt benyújtott csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán - az alulírott napon - megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

ítéletet:

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Ítéltábla 2.Kf.27.165/2008/14. számú ítéletének a bankgarancia kikötés jogsértése tekintetében előterjesztett felperesi keresetet elutasító részét és a felperes terhére kiszabott bírságösszeget meghatározó részét hatályon kívül helyezi, és e körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából a hozzáférési igény időtartamára vonatkozó megállapításokat.

Az elsőfokú bíróság ítéletének perköltségviselésre vonatkozó részét megváltoztatja és kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 150. 000 (azaz százötvenezer) forint elsőfokú eljárási részperköltséget.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartja azzal, hogy mellőzi az ítélet indokolásából az ítélet 9. oldal 2. bekezdésében foglalt azt a

Kfv.II.37. 442/2009/12.szám

megállapítást, hogy „a felperes piacnyitással kapcsolatos és jogsértőnek ítélt egyes cselekményeit időrendi és logikai sorrendbe állítva megállapítható, hogy stratégiai alapokon nyugvó üzletpolitikai célkitűzése volt a piacnyitásból folyó pozitív hatások késleltetése”.

A peres felek a felülvizsgálati eljárás során felmerült költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 16.000 (azaz tizenhatezer) forint felülvizsgálati és 10. 000 (azaz tízezer) forint csatlakozó felülvizsgálati részilletéket.

A le nem rótt további 20.000 (azaz húszezer) forint felülvizsgálati és a további 8.000 (azaz nyolcezer) forint csatlakozó felülvizsgálati részilletéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

Indokolás

Az alperes a vasúti szállítási piac 2004. május 1-i megnyitását közvetlenül megelőző, illetőleg azt követő időszakban vizsgálta a felperes magatartását, melynek eredményeként a 2006. július 10. napján kelt Vj -22/2005/145. számú határozatában megállapította, hogy a felperes visszaélt gazdasági erőfölényével azáltal, hogy a magánvasúti társaságokkal a 2005. évre szóló pályahasználati szerződés megkötésének előfeltételeként -indokolatlanul - bankgaranciát (vagy más hasonló fizetési biztosítékot) kötött ki, annak ellenére, hogy a magánvasúti társaságok működési engedélyezésének egyik feltétele volt a pénzügyi teljesítőképesség igazolása; a felperes - különösen - 2005. július 22-e előtt késedelmesen és az objektív elbírálást nem biztosító rendszerben, a magánvasúti társaságok számára nehéz helyzetet teremtve bírálta el a tulajdonában (kezelésében, rendelkezése alatt) álló, nem közforgalmi infrastruktúra elemekhez (továbbiakban: iparvágányok) való hozzáférési igényeket; a kiemelt jelentőségű, tömegáru fuvarozó vállalkozásokkal 2003. , 2004. és 2005. évben - kizárólagossági kikötéseket tartalmazó - több évre szóló fuvarozási szerződéseket kötött, mely magatartása kizárta, illetve akadályozta a magánvasúti társaságok piaci térnyerését. Alperes álláspontja szerint a felperes a fenti magatartásával megsértette a tisztességtelen piaci magatartás és

Kfv.II.37. 442/2009/12.szám

versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (továbbiakban: Tpv.) 21 .§ c) , h) , i) és j) pontját, valamint az Európai Közösséget létrehozó Szerződés (továbbiakban: EKSZ) 82. cikkének rendelkezéseit, továbbá a 2004. május 1-e előtti időszakra vonatkozóan a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodás 62. cikkén alapuló, a Társulási Tanács 2/96. számú verseny végrehajtási szabályokról szóló határozata helyébe lépő 1/02. számú társulási tanácsi határozat kihirdetéséről szóló 2002. évi X. törvény (továbbiakban: 2002. évi X. törvény) I. cím 3. cikkében foglalt tilalmat is. Mindezekre figyelemmel a felperest 1.000.000.000 forint versenyfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte, mely bírságösszeg nagyságát a realizált nettó árbevétel éves szintje (ún. releváns forgalom), a felperes javára és terhére értékelt körülmények alapján kiszámított alapösszeg kétszeres szorzata adta, oly módon, hogy a szorzó nagysága a jogsértésekkel érintett évek számával volt egyenlő.

A felperes keresetében vitatta a piac meghatározását, a jogsértések elkövetését, jogsértés megállapítása esetén a szankció alkalmazásának szükségszerűségét, a bírság arányosságát, az egyes jogsértések két évet el nem érő tartama miatt a szorzó alkalmazhatóságát. Állította, hogy 2004. május 1-e előtt - verseny hiányában - jogsértő magatartást sem tanúsíthatott. Hivatkozott arra, hogy a bankgarancia kikötése indokolt, és jogszerű volt, mert a magánvasúti társaságok új és ismeretlen partnerek voltak és ezzel a biztosítékkal a pályahasználati díj szerződészerű teljesítését kívánta biztosítani törvényi kötelezettségére (az 1993. évi XCV. törvény 2.§ (10) bek.) és a Hálózati Üzletszabályzatában (HÜSZ) szabályozott lehetőségre figyelemmel. Állította, hogy az alperes az iparvágányokhoz való hozzáférés és a hosszútávú megállapodások tekintetében a tényállás nem tárta fel és a határozatát nem indokolta meg. A hozzáférési igények elbírálása kapcsán utalt a hiányos jogi szabályozásra, a magánvasúti társaságok nem megfelelő eljárására. A hosszútávú megállapodások volumenét csekélynek tekintette és állította, hogy a kizárólagossági kikötések és az ún. angol klauzulák sem jártak versenykorlátozó, torzító hatással.

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát akként változtatta meg, hogy az alperesi határozat rendelkező részének 1. pontjában foglalt megállapítást - a bankgarancia kikötés miatti jogsértés megállapítását -

Kfv.II.37.442/2009/12.szám

mellőzte, egyben a kiszabott bírságot 1.000.000.000 forintról 700.000.000 forintra mérsékelte. Az érintett piacot az alperessel egyezően állapította meg, figyelemmel arra, hogy a vasúti szolgáltatás, mint hálózatos iparág szolgáltatása önálló elkülönült piacot képez, és a vasúti szállítást csak korlátozottan helyettesítheti a közúti áruszállítás, és azt is csak meghatározott árufajták körében, illetőleg a vasúti hálózat kiépítésének függvényében. Elfogadta, hogy a felperes erőfölénye az érintett piacon fennállt. Megállapította, hogy az alperes a Tpv. 21.§ h) pontjára tévesen és érdemi állásfoglalás nélkül hivatkozott; hogy a jogsértés a 2004. május 1-e előtti időre is megállapítható volt, mert a versenyre való felkészülés már a 2004. május 1-e előtti időben megindult az ekkor tanúsított felperesi magatartás a 2004. május 1-e utáni időre versenykorlátozó hatással bírt.

A hosszútávú - kizárólagossági kikötést - tartalmazó megállapodások és a hozzáférési igények elbírálása körében azt állapította meg, hogy az alperes a tényállást feltárta, a rendelkezésre álló bizonyítékokat egyenként és összességében helyesen értékelte, és kellően megindokolta döntését. A hosszútávú - kizárólagossági kikötést tartalmazó megállapodásokkal kapcsolatosan arra a következtetésre jutott, hogy a felperes ténylegesen akadályozta a magánvasúti társaságok (versenytársai) piacra lépését és a szerződés megkötése önmagában megvalósította a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést. A hozzáférési igények elbírálása körében kiemelte, hogy a feltárt tények bizonyítják a piacnyitásra való felkészülés elmaradását, az egységes, tisztességes, mindenkire érvényes eljárási szabályok kidolgozásának hiányát. Álláspontja szerint az igények szakszerű, gyors és pártatlan elbírálását kizárta, hogy a felperes a MÁV AFU-hoz, a magánvasúti társaságok versenytársához telepítette az iparvágányok használatával kapcsolatos kérelmek elbírálását.

A bankgaranciával kapcsolatos felperesi érveket elfogadva megállapította, hogy a rendelkezésre álló tények igazolják, hogy a bankgarancia kikötése indokolt volt az egymás számára ismeretlen, új piaci szereplők közötti nagyobb értékű szerződések esetén, különösen, hogy a működési engedélyezés során igazolt stabil gazdasági helyzet önmagában nem garantálja a határidős teljesítést. E körben értékelte a felperesnek a fizetési kötelezettség behajtásáról és biztosításáról való gondoskodására

Kfv.II.37. 442/2009/12.szám

vonatkozó törvényi kötelezettségét, és azt is, hogy a HÜSZ e biztosíték alkalmazását lehetővé tette.

A megállapított jogsértésekre figyelemmel szankció alkalmazását szükségszerűnek találta. A határozat 1. pontjába foglalt - bankgaranciával kapcsolatos - jogsértés mellőzése folytán a megállapított bírságot 100.000.000 forinttal mérsékelte, míg annak megállapítása mellett, hogy a hozzáférési igények miatti jogsértés tartama nem haladta meg a két évet, indokolatlannak találta e cselekmény szankcionálása során a kétszeres szorzó alkalmazását, ezért a bírság összegét a 2. pontbeli jogsértés időtartamának téves megállapítása miatt további 200. 000. 000 forinttal csökkentette, melynek eredményeképpen a felperes által fizetendő bírság összegét 700.000. 000 forintban állapította meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes és az alperes is fellebbezéssel élt. A felperes változatlanul állította, hogy jogsértést nem követett el és kérte a bírság kiszabásának mellőzését, de legalább annak további mérséklését. Az alperes állította, hogy a felperes a bankgarancia kikötésekor is visszaélt gazdasági erőfölényével, továbbá a bírság összegének megállapításakor jogszerűen alkalmazta a kétszeres szorzót.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben és akként változtatta meg, hogy a felperesnek a bankgarancia kikötése jogsértés tekintetében előterjesztett kereseti kérelmét is elutasította, továbbá az alperes határozatát megváltoztatva a felperes terhére kiszabott bírságot 500.000.000 forintra leszállította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a bankgarancia kikötés, a hozzáférési igények elbírálása és a hosszútávú - kizárólagossági kikötéseket tartalmazó - megállapodások mögött meghúzódó közös cél okán (a magánvasúti társaságok piaci térnyerésének késleltetése és korlátozása) a felperes egyes cselekményeit összekapcsolta és megállapította, hogy azok összességében, de külön-külön is megvalósították a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést, ezért a felperes piaci cselekményeit az azok közötti üzletpolitikai összefüggések miatt magatartáshalmazatként értékelte. Elfogadta az elsőfokú bíróság upstream piac és az önálló downstream részpiac meghatározását, egyidejűleg rögzítette, hogy a közúti áruszállítást a vasúti áruszállítás ésszerű helyettesítőjeként nem lehet elfogadni.

Kfv.11.37.442/2009/12.szám

A pályahasználati szerződésekkel kapcsolatosan tanúsított felperesi magatartást vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a magánvasúti társaságok működési engedélyezési eljárása során igazolt pénzügyi teljesítőképesség miatt szükségtelen és indokolatlan a pályahasználati szerződésekben a bankgarancia kikötése - még akkor is, ha azt a HÜSZ lehetővé tette -, mert azzal, hogy a felperes azt mindenkiel szemben, egyszerre, azonos módon és mértékben alkalmazta, erőfölényével visszaélt és mindegyik vasúttársaság számára hátrányos helyzetet (többletköltség, likviditási nehézség, fizetési eszköz felhasználhatóságának korlátozása) teremtett. Megállapította, hogy a felperest a vasúti piaci liberalizáció tekintetében gazdasági erőfölényes pozíciójánál fogva fokozott felelősség és együttműködési kötelezettség terhelte az iparvágányokhoz való hozzáférés biztosítása során. A hozzáférési igények elbírálásával kapcsolatos rossz felperesi gyakorlatot arra vezette vissza, hogy a felperes nem készült fel a piacnyitásból következő gyors, szakszerű, és hatékony ügyintézésre. Álláspontja szerint a felek közötti szerződések létrejöttének késedelme kihatással volt a magánvasúti társaságok fuvarozási kötelezettségeinek teljesítésére, és a nem megfelelő módon megszervezett és lefolytatott eljárás során az új piaci szereplők számára való hozzáférés hátráltatásáért a felelősség a felperest terhelte.

Álláspontja szerint a felperes a kizárólagossági kikötéseket tartalmazó hosszútávú megállapodások megkötésével hatalmi pozícióját kívánta átmenteni a piacnyitás utáni időre, ezzel a potenciális verseny korlátozására törekedett, amely a szerződések megkötésével megvalósult már a tényleges piacnyitás előtt.

A felperes piacnyitással kapcsolatos és jogsértőnek talált egyes cselekményeit időrendi és logikai sorrendbe állítva megállapította, hogy a felperesnek stratégiai alapokon nyugvó üzletpolitikai célkitűzése volt a piacnyitásból folyó pozitív hatások késleltetése.

A fentiek alapján a Fővárosi Ítéltábla - az elsőfokú bíróság álláspontjától részben eltérően - azt a következtetést vonta le, hogy az ügy megítélése szempontjából releváns tényeket és körülményeket az alperes helyesen tárta fel, a levont jogi következtetéseit kellően megindokolta és azok a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfeleltek, ezért az alperes jogszerűen marasztalta a felperest a gazdasági erőfölénnyel való

Kfv.II. 37.442/2009/12.szám

visszaélés miatt a Tpvt. 21.§-a alapján. A Tpvt. 21. § h) pontjára való utalást nem elírásnak, hanem relevanciával nem bíró tévedésnek minősítette.

A határozattal azonos körben megállapított jogsértések miatt indokoltnak látta a szankció alkalmazását. A jogsértés tényének megállapítására és a szankció (bírság) alkalmazásának szükségességére vonatkozó, valamint az enyhítő és súlyosító körülményeket értékelő határozati megállapításokkal egyetértett, azonban nem fogadta el a szorzó alkalmazását, a bírság alapösszegének

többszörözését. Kiemelte, hogy valamely, általában súlyosítónak vagy enyhítőnek tartott tényezőt akkor lehet a konkrét ügyben is ilyenként értékelni, ha az az indok, amely miatt annak súlyosító és enyhítő hatása van, az adott ügyben is megállapítható. Rámutatott a Tpvt. 78. § (2) bekezdése alapján arra, hogy a jogsértés tartama a bírság mértéke körében - súlyosítóként - értékelhető körülmény, melynek azonban nem lehet akkora nyomatékot tulajdonítani, ami az amúgy is jelentős összegű bírság kétszeresére emelését indokolja. Ezért a bírság mérlegeléssel megállapított alapösszegének kétszerezését mellőzte, a bírság összegét felére mérsékelte azzal, hogy meggyőződése szerint az így kiszabott bírság összege már minden tekintetben arányban áll az ügyben feltárt enyhítő és súlyosító körülményekkel és az egyéni és általános megelőzés követelményeinek eléréséhez, érvényre juttatásához szükséges és egyben elégséges is. A másodfokú bíróság nem részletezte az ugyanazon jogsértések megállapítása mellett a kiszabott bírság összegét felére csökkentő döntése konkrét - az alperes határozatában foglaltak szerint megjelölt - releváns körülményeket. Megállapította továbbá, hogy a felperes fellebbezésében további, a javára figyelembe vehető körülményt nem tárt fel és nem bizonyított, így a bírság összegének további csökkentésére nem volt lehetőség.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítéletnek a bírság összegére vonatkozó - rendelkező és indokolási -részének hatályon kívül helyezését és a jogszabályokkal összhangban álló új határozat meghozatalát, a felperes keresetének a teljes elutasítását kérte, illetve a döntéshez szükséges tények rendelkezésre állásának hiányában az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte az

Kfv.II.37. 442/2009/12.szám

első- illetve másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett.

Állította, hogy a jogerős ítélet sérti a Tpvt. 78. §-át, és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 221.§ (1) bekezdését. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság felülmérlegeléssel csökkentette a felperes terhére megállapított bírság összegét oly módon, hogy annak részletes indokát sem adta, annak ellenére, hogy elismerte, hogy a releváns tényeket feltárta, és a felperes javára és terhére szolgáló tényeket és körülményeket megfelelően értékelte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen enyhítő körülményként értékelte a jogsértés időtartamát, és azzal, hogy mellőzte a szorzó alkalmazását indokolatlanul figyelmen kívül hagyta a prevenciós elveket és azt is, hogy a közösségi versenyjog is elfogadja a szorzó alkalmazását. Utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság hatáskörén túlterjeszkedett, amikor bírságközleményét érintő kifogásokat tett, elvi szempontból és általános érvennyel minősítette jogsértőnek annak módszerét, és az ez alapján kialakult jogalkalmazói gyakorlatát. E körben a jogerős ítélet indokolásának hiányosságával is érvelt.

A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az eljárás - jogellenes magatartása hiányában való megszüntetését, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását, illetőleg a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és olyan új határozat meghozatalát kérte, melyben a bírság mellőzésére, vagy további csökkentésére kerül sor.

A felperes állította, hogy a jogerős ítélet a Tpvt. 21.§-ának c), h) , i) és j) pontjába, 14.§ (2) bekezdésébe, 78.§-ába, az EKSZ 82. cikkében, a 2002. évi X. törvény I. cím 3. cikkébe, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (továbbiakban: Áe.) 2. § (1) bekezdésébe, valamint a Pp. 339.§ (1) és (2) bekezdésébe, 339/B.§-ába ütközik, ezért jogellenes. Vitatta a jogsértés elkövetését, az esetlegesen megállapítható jogsértés csekély súlyára figyelemmel a szankció alkalmazásának szükségességét, a megállapított szankció arányosságát, a jogsértések időtartama miatt a szorzó alkalmazásának jogszerűségét. Állította, hogy a bankgarancia kikötésének volt objektív, ésszerű, üzletpolitikailag elfogadható indoka, és annak mértéke nem volt eltúlzott; hogy az

Kfv.II.37. 442/2009/12.szám

iparvágányokhoz való hozzáférés biztosítása tekintetében visszaélészerű magatartást nem tanúsított, a terhére rótt késedelmek a magánvasúti társaságok nem megfelelő eljárásának és a hiányos, hibás szabályozásnak a következményei voltak; hogy a hosszútávú - kizárólagossági kikötéseket tartalmazó - megállapodások a piac kis részét (30%) érintették, azok piaclezáró és -korlátozó hatása nem bizonyított. Álláspontja szerint 2004. május 1-ét megelőző időszakban objektív okok miatt - verseny hiányában - nem tudta korlátozni a versenyt és lezárni a piacot. Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet indokolatlan szűkítő értelmezése folytán a Tpvt. 14. § (2) bekezdésébe ütköző módon helytelenül állapította meg az érintett piacot, és a Tpvt. 78.§ (2) bekezdésével, valamint az Áe. 2.§ (1) bekezdésével ellentétesen a megállapított bírságot nem mérsékelte a törvényességnek és az arányosságnak figyelembevételével, a megállapított bírság túlzott mértéke miatt a jogerős ítélet a Pp. 339/B. §-ának rendelkezését sérti. Állította, hogy a Tpvt. 21.§ h) pontja tekintetében iratellenes megállapítást tartalmaz a jogerős ítélet.

Hivatkozása szerint a másodfokú bíróság a releváns tényeket nem tárta fel és a megállapított tényeket helytelenül értékelte, azonban azt helyesen állapította meg, hogy a kiszabott bírság összege aránytalan, a kétszeres szorzó alkalmazása okszerűtlen, mert nem minden jogsértés tekintetében volt megállapított tény a kétéves időtartam. Vitatta a prevenciók célok érvényesülésének szükségességét, tekintettel arra, hogy a vélt jogsértéseket a bírság kiszabása előtt orvosolta, és az adott piacon hozzá hasonló helyzetben lévő szereplő nincs.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részének hatályban tartását kérte állítva, hogy a másodfokú bíróság megengedett érdemi kontrollt végzett. Elismerte, hogy az alperes a Tpvt. 36.§ (6) bekezdése alapján bírsággözlemény kiadására jogosult, azonban rögzítette, hogy az nem köti a bíróságot, és ha a bíróság a mérlegelés eredményével nem ért egyet, nem a közlemény tartalmát vitatja, hanem a mérlegelés eredményeként létrejövő döntést. Utalt arra, hogy az alperes bírsággözleménye sem tartalmaz a szorzóra vonatkozó szabályokat. Önmagában jogsértőnek találta a jogsértés időtartamaként a megkezdett naptári évek figyelembe vételét különösen, hogy a bankgarancia alkalmazása csak egy naptári évet érintett, az iparvágányokhoz való hozzáféréssel

Kfv.II.37. 442/2009/12.szám

kapcsolatos problémák időtartama pedig nem haladta meg az egy évet.

Az alperes felülvizsgálati eljárás során előterjesztett észrevételében állította, hogy a csatlakozó felülvizsgálati kérelem túlterjeszkedett a felülvizsgálati kérelem keretein. A csatlakozó felülvizsgálati kérelemre figyelemmel állította, hogy a felperes mindhárom magatartása jogsértő volt, melyet a másodfokú bíróság megalapozottan állapított meg. Fenntartotta, hogy a felperes jogsértő magatartása a 2004. és 2005. évet is érintette, melyekből okszerű volt a kétszeres szorzó alkalmazása.

Az alperes felülvizsgálati kérelme és a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme részben alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta az alábbiak miatt.

A Pp. 273. § (6) bekezdése alapján a csatlakozó felülvizsgálati kérelem előterjesztésére a Pp. 244.§ és 257.§ rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni, tekintettel arra is, hogy csatlakozó felülvizsgálati kérelmet az a fél terjeszthet elő, aki maga is jogosult lett volna felülvizsgálatot kérni. A Pp. 244.§ (1) bekezdés fentiek szerinti megfelelő alkalmazásával a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél ellenfele a felülvizsgálattal támadott ítélet megváltoztatása érdekében csatlakozó felülvizsgálati kérelmet nyújthat be, ha a felülvizsgálati kérelem a per főtárgyát érintette. A közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti perben a per főtárgya a közigazgatási határozat, illetve elkülöníthető rendelkezései folytán annak egy része lehet (pl. a felperes keresetében több kötelezés közül csak egyet vitat, vagy marasztalásának jogalapját nem vitatja, de a bíróság összegének nagyságát igen). Jelen eljárásban a felperes az alperes jogsértést megállapító és emiatt szankció alkalmazásáról rendelkező határozatának teljes körű bírósági felülvizsgálatát kérte a keresetében, ezzel az egész közigazgatási határozatot a per tárgyává tette. Ezért a határozat egy részével kapcsolatos ítéleti rendelkezést és indokolást kifogásoló alperesi felülvizsgálati kérelem akkor is a per főtárgyát érinti, ha a jogerős ítélet egyes megállapításait az alperes rendkívüli perorvoslatban nem kifogásolja, azokkal

Kfv.II.37.442/2009/12.szám

egyért. A per főtárgyát érintő felülvizsgálat lehetőséget biztosított a felperes számára arra, hogy a jogsértés megállapításának és a bírság alkalmazásának mellőzését, illetőleg a bírság további mérséklését kérje csatlakozó felülvizsgálati kérelmében. A Legfelsőbb Bíróság a fentiek alapján a rendkívüli perorvoslat során a jogerős ítélet teljes felülvizsgálatát végezte el.

A másodfokú bíróság a releváns tényeket feltárta, azokat azonban kisebb részében tévesen értékelte, a jogerős ítéletének indokolása ez okból szükségtelen megállapítást, a bírság összecszerúsége körében jogsértő felülmérlegelést tartalmazott és részben hiányos volt az alábbiak szerint.

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati ügyekben követett töretlen gyakorlata szerint a felülvizsgálati eljárás keretében a bíróság mérlegelésébe tartozó kérdés általában nem vizsgálható és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. Felülmérlegelésre csak kivételes esetben kerülhet sor, ha a tényállás feltáratlan maradt, a jogerős ítélet iratellenes megállapítást tartalmaz, vagy indokolása okszerűtlen, illetve nem logikus.

A másodfokú bíróság okszerűen fogadta el az elsőfokú bíróság alperesi határozat érintett piacra vonatkozó megállapításait jogszerűnek minősítő érvelését, mert a felperes vizsgált magatartása Magyarország területét, mint földrajzi piacot és az országos közforgalmú pályákhoz való hozzáférés, továbbá a nem közforgalmú pályához, valamint egyéb pályaelemekhez, továbbá kapcsolódó szolgáltatásokhoz való hozzáférés upstream piacát érintette, míg a magánvasúti társaságok és felperes közötti hozzáférési igényekkel, pályahasználati szerződésekkel, valamint a nagyobb vasúti tömegáru fuvarozókkal kötött fuvarozási szerződésekkel kapcsolatos magatartások a vasúti áruszállítás downstream piacát érintette, melynek a közúti áruszállítás ésszerű helyettesítője nem lehet. A másodfokú bíróság e körben elvégzett értékelésének felülmérlegelésére okot adó körülményre a felperes nem hivatkozott, ezért arra okot a Legfelsőbb Bíróság nem látott. A jogerős ítélet nem sérti a Tpv. 14. § (2) bekezdését, e körben a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme nem volt alapos. Az nem volt vitatott, hogy a felperes az érintett piacon erőfölényes helyzetben volt.

Kfv.II.37.442/2009/12. szám

A másodfokú bíróság megalapozottan minősítette jogszerűnek az elsőfokú bíróság azon megállapítását is, hogy az alperes a hozzáférési igények és a hosszútávú - kizárólagossági kikötéseket tartalmazó - megállapodások tekintetében a releváns tényeket feltárta, a határozatát kellő mértékben megindokolta. A bizonyítékok felülmérlegelésére okot adó körülmény nem állt fenn az alábbiak miatt.

A hozzáférési igények elbírálása tekintetében a feltárt tények az iparvágányok rendezetlen jogi helyzetét és egy korrekt igényelbírálást nem biztosító rendszer meglétét igazolták, mert a felperes a hozzáférési igények elbírálását a magánvasúti társaságok versenytársához - MÁV ÁFU - telepítette, és a bizonytalan tulajdoni állapotok tisztázására nem törekedett, melyek összességében vezettek a magánvasúti társaságok piacra lépésének akadályozásához. Ezért nem volt releváns e jogsértés tekintetében az, hogy kis számú és csekély jelentőségű problémát tárt fel az alperes, mert ezek az esetek a hibát önmagukban bizonyították.

A másodfokú bíróság részletes és helytálló indokát adta annak, hogy a felperes erőfölényes helyzetét, ehhez kapcsolódóan felelősségét miként értékeli, ezt a felperes érdemben nem tudta megcáfolni. A jogerős ítélet indokolása e körben okszerű volt, mert a felperesnek a vasúti áruszállítás területén szerzett egyedüli jártasságából, hosszú évekre visszanyúló tapasztalatából eredően a piacnyitással járó és ebből eredő problémákat ismernie kellett, a piacnyitásról kellő időben tudomást szerzett, mely egy gondos eljárás mellett ezen körülmények felperesi rendelkezési körbe eső tisztázását indokoltá tették volna. Ezek elmaradása a felperes számára kedvezően a magánvasúti társaságok piacra lépését nehezítette, késleltette.

A hosszútávú kizárólagossági kikötéseket tartalmazó megállapodások körében a bizonyítékok újraértékelésére a Legfelsőbb Bíróság nem látott indokot, mert a felperes nem hivatkozott egyetlen olyan gazdasági hatékonysági okra sem, mely szükségszerű indokát adta volna ezen kikötések alkalmazásának, nem cáfolta meg azt a megállapítást, hogy korábbi években nem alkalmazott ilyen kikötéseket, és nem igazolta, hogy ezen megállapodások előnyök (beruházás) elérését biztosították a szerződő partnereinek, mely okból gazdaságilag elfogadható magyarázatot nem adott magatartására, ennek hiányában kizárólag a piaci verseny hatásainak késleltetése tekinthető logikus indoknak.

Kfv. II.37. 442/2009/12.szám

Ezért a hozzáférési igények elbírálása és a hosszútávú -kizárólagossági kikötéseket tartalmazó - megállapodások körében tett jogerős ítéleti megállapítások nem sértik a Tpv. 21. § c) , i) és j) pontját, az EKSZ 82. cikkét, a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme e körben is alaptalan.

Nem sérti a jogerős ítélet a közös piacon való erőfölényes helyzettel való visszaélés tilalmáról szóló 2002. évi X. törvény I. cím 3. cikkét, mert a felperes nem tudta a versenykorlátozáson kívüli más racionális indokát adni ezen szerződések megkötésének, és a 2004. május 1-e előtt, már a piacnyitásra való felkészülés érdekében megkötött hosszútávú megállapodásainak piacnyitás időszakára átnyúló hatása miatt e magatartások versenyellenessége egyértelműen megállapítható volt. A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme e körben is alaptalan.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletnek az érintett piac meghatározására, a hozzáférési igények elbírálásra és a hosszútávú - kizárólagossági kikötéseket tartalmazó - megállapodások tekintetében tett elsőfokú ítéleti rendelkezéseket helybenhagyó részét hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

A másodfokú bíróság a pályahasználati szerződések bankgarancia kikötéseinek versenyjogi minősítését helytelenül végezte el, és e részében jogsértően változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét. Az elsőfokú bíróság a felperesnek a bankgarancia kikötés gazdasági szükségszerűségét alátámasztó érveit okszerűen és helyesen értékelte, és fogadta el, mert a bankgarancia az üzleti életben szokásos szerződést biztosító mellékkötelezettség, mely az adott helyzetben - nagy értékű szerződések, egymás számára ismeretlen partnerek, korábbi tapasztalat hiánya, a felperessel szemben fennálló fizetési kötelezettségek behajtására vonatkozó törvényi kötelezettség - nem minősült indokolatlannak, különösen, hogy a HÜSZ ennek alkalmazását, kikötését lehetővé tette felperes számára. A pályahasználati díjak határidőben való kifizetését nem garantálja - ahogy erre az elsőfokú bíróság helytállóan utalt -, hogy a magánvasúti társaságok a működési engedélyezési eljárásban pénzügyileg stabil helyzetüket igazolták, mert a múltbeli adatokon alapuló ténymegállapítás a jövőre nézve nem biztosítja a fizetési teljesítőképességet, illetőleg fizetési hajlandóságot. Ezért az alperes okszerűtlen érvelését elfogadó jogerős ítélet a Tpv. 21. § j) pontjába és az EKSZ 82. cikkébe

Kfv.II.37. 442/2009/12. szám

ütközött, azt a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275 .§ (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletének e részét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme e körben alapos.

A másodfokú bíróság jogerős ítélete ellentétes a Pp. 339/B.§-ával, mert - ahogy arra az alperes helytállóan utal - a másodfokú bíróság tiltott módon felülmérlegelte a bíróság összezszerősége tekintetében hozott határozati érveit. A másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az alperes a tényállást hiánytalanul feltárta, az enyhítő és súlyosító körülményeket maradéktalanul számba vette, azokat helyesen - azaz irányának megfelelően, a felperes javára illetve a terhére - értékelt, továbbá az alperes eljárásával kapcsolatosan kifogást nem támasztott, azonban a bíróság összegét mérsékelte. A tiltott felülmérlegelés körébe esik az, ha a bíróság a fenti tények - azaz kellően feltárt tényállás, eljárási szabályok betartása, jól ismert méréseket szempontra, megfelelő indoklás - elismerése ellenére, az alperessel egyezően értékelt egyik körülmény (jogsértés időtartam) nyomatékát vitatja, és azt az alperesi - állásponttól eltérően értékeli.

Mindezen túlmenően téves és nem kellően indokolt volt a másodfokú bíróság bíróság megállapításával kapcsolatos álláspontja az alábbiak miatt. A Tptv. 78.§ (2) bekezdése a jogsértés tartamát a bíróság mértékére ható körülményként nevesíti, ezért okszerű volt, hogy az alperes ezt a körülményt a szankció alkalmazása és nagyságának meghatározása során értékelési körébe vonta, ennek helyességét egyébként a másodfokú bíróság sem vitatta. A jogsértés elhúzódó tartama a felperes terhére szolgál, ennek ekkénti értékelése is jogszerű. Az alperes egyes jogsértés súlyára kiható körülmény nyomatékát szabadon állapíthatja meg, egyes körülménynek tulajdoníthat kiemelt jelentőséget és azt szorzóként alkalmazhatja, mert a bírói gyakorlat a szorzó alkalmazását jogszerűnek minősítette, mivel annak alkalmazását a Tptv. 78.§-ának rendelkezései nem zárják ki. Az alperes egyes körülmények értékelésére vonatkozó döntési szabadsága annyiban korlátozott/korlátozható, hogy a jogsértés körében értékelt körülmény fennállt az alperes köteles bizonyítani és a jogsértés súlyára ható körülmények értékelését okszerűen köteles indokolni.

Amennyiben a felperes terhére rótt cselekmények magatartáshalmazatot képeznek, akkor okszerű az a

Kfv.II.37.442/2009/12.szám

megállapítás, hogy a jogsértés időtartama a két cselekmény által felölelt időszakkal azonos, az egyes cselekmények elkövetésének tényleges tartama irreleváns. Az is okszerű, ha a piacnyitás időszakában a versenytársak piacra lépését hátráltató, késleltető magatartás, mint jogsértés esetében a jogsértés időtartamának kiemelkedő jelentőséget tulajdonít az alperes, mert a verseny kialakulása szempontjából legérzékenyebb időszak ez, ekkor a versenyből fakadó előnyök hatásának minél hosszabb idejű késedelme, a versenytársak piacra lépésének minél hosszabb idejű akadályozása visszafordíthatatlan, de legalábbis komoly következményekkel járhat.

Tekintettel arra, hogy a hozzáférési igények elbírálása és a hosszútávú - kizárólagossági kikötéseket tartalmazó -megállapodások megkötése együttesen ténylegesen két évet ölelt fel, ezért a jogsértés elhúzódó tartama a felperes terhére szolgáló körülményként volt értékelhető a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján, ezért helytálló az az alperesi felülvizsgálati állítás, hogy a másodfokú bíróság indokolás nélkül és a Tpvt. 78. § (2) bekezdését sértő módon hagyta figyelmen kívül ezt a felperes terhére értékelt körülményt, és sem ennek az indokát nem adta meg jogerős ítéletében, mely okból a jogerős ítélet sérti a Pp. 221.§ (1) bekezdést.

A Legfelsőbb Bíróság a szankció mértékének megállapítása körében az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta, azonban azzal - a fentiekben kifejtett indokok alapján - nem értett egyet, hogy a hozzáférési igények rövidebb tartama miatt indokolt a bíróság mérséklése.

A Legfelsőbb Bíróság a bankgarancia kikötés tekintetében -ahogy az elsőfokú bíróság is - nem találta jogsértőnek a felperes magatartását, ugyanakkor elfogadta azt, hogy az alperes a szorzó alkalmazására jogosult volt. A bíróság összegét azért 700.000.000 forintban állapította meg, mert a három helyett két jogsértés súlyának értékelése során figyelembe vette, hogy a bankgaranciát az alperes csekélyebb súlyú cselekménynek minősítette, e jogsértés mellőzése az összeg csökkentésére önmagában indokul szolgál, ugyanakkor a kettős (és nem hármas) jogsértés miatt a jogsértés tárgyi súlya, a felperes felróhatósága, a verseny veszélyeztetettsége is csökkent az egyik jogsértés kiesésével, mely a határozatban megállapított bíróság 1/3-ad arányánál kisebb mértékű - 300.000.000 forint - mérséklését indokolta. Fentiek alapján a bíróság összege tekintetében az alperes felülvizsgálati kérelme részben alapos, az így

Kfv.II.31.442/2009/12. szám

megállapított bírság összege nem sérti az arányosság követelményét.

Alaptalanul állította alperes, hogy a másodfokú bíróság a bírságközleménye és gyakorlata jogszerűségét vitatta, a bírság számítás tekintetében elfoglalt ítéleti álláspont az egyedi ügy értékelésére szorítkozott.

Alaptalanul hivatkozott arra a felperes, hogy a Tpv. 21.§ h) pontja tekintetében jogsértő megállapítást tett a másodfokú bíróság, mert e jogszabályi hivatkozás nyilvánvalóan téves határozati hivatkozás volt. Azt is tévesen állította a felperes, hogy a szankció alkalmazás során a generálprevenációs elveket nem kellett érvényre juttatni, mert az érintett piacon nincs hasonló helyzetű vállalkozás. Ez azért tévedés, mert a versenyügyi határozat a verseny piac bármely szegmensén tevékenykedő bármely erőfölényes vállalkozás magatartására hatással van, így a generálprevenáció érvényesül.

A Legfelsőbb Bíróság mellőzte a másodfokú ítélet indokolásából az ítélet 9. oldal 2. bekezdésében foglalt azt a megállapítást, hogy „a felperes piacnyitással kapcsolatos és jogsértőnek ítélt egyes cselekményeit időrendi és logikai sorrendbe állítva megállapítható, hogy stratégiai alapokon nyugvó üzletpolitikai célkitűzése volt a piacnyitásból folyó pozitív hatások késleltetése”, mert e megállapítás kellően indokolt sem volt és a tényállás eltérő megállapítása folytán valótlanná vált.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletnek a bankgarancia kikötés jogsértése tekintetében előterjesztett felperesi keresetet elutasító részét és a felperes terhére kiszabott bírságösszeget meghatározó részét - a fentiekben kifejtett indokok alapján - hatályon kívül helyezte a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján és a rendelkezésre álló adatok alapján hozta meg e körben új határozatát, helyben hagyva az elsőfokú bíróság e körben hozott jogszerű döntését, s mellőzve az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásából a hozzáférési igény időtartamára vonatkozó téves megállapításokat.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 78.§ (2) bekezdése alapján kötelezte a felperest az alperes elsőfokú eljárásban felmerült részperköltségének megfizetésére.

Tekintettel arra, hogy az alperes felülvizsgálati, és a felperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme is csak részben

Kfv.II.37. 442/2009/12.szám

vezetett eredményre, a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján - a jogi képviselők által kifejtett munka arányára is tekintettel - rendelkezett úgy, hogy a peres felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

A felperes részleges perveszttségére figyelemmel és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (IM rendelet) 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett a Legfelsőbb Bíróság arról, hogy a felperes viseli az alperes felülvizsgálati kérelme folytán felmerült felülvizsgálati részilletéket, és a saját csatlakozó felülvizsgálati kérelme folytán felmerült csatlakozó felülvizsgálati részilletéket, míg a fennmaradó felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati részilletéket az állam viseli az IM rendelet 14.§-a alapján.

Budapest, 2010. március 24.

Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin sk. a tanács elnöke, Dr. Tóth Kincső sk. előadó bíró,
Dr. Kalas Tibor sk. bíró